

Motion till riksdagen 2006/07:K304

av Anne Marie Brodén m.fl. (m, c, kd, fp)

Halland

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Halland som administrativ region för län, landstingsområde och region.

Motivering

Den 28 februari 2007 ska Ansvarskommittén lämna sitt slutbetänkande. I direktiven till utredningen ingår frågan om Sveriges regionala indelning. Av det som rapporterats från kommitténs arbete har vi förstått att färre regioner är ett alternativ som allvarligt övervägs.

I Halland pågår sedan ett par år ett arbete för att behålla Halland som ett eget län och som administrativ regional indelning. Samtliga politiska partier i länet är överens och opinionsmätningar visar att det i Halland finns ett brett folkligt stöd för denna uppfattning.

I denna motion redovisas i sammandrag de viktigaste argumenten.

Det går bra för Halland

Halland är i de flesta avseenden en fantastiskt framgångsrik del av Sverige. Oavsett vilken indikator på regional utveckling man väljer att titta på så uppvisar Halland positiva resultat.

Fel! Okänt namn

Befolkningsutvecklingen

Under 1950-talet inleddes en ny period i svenskarnas flyttmönster. Rörligheten ökade i hela landet och människor sökte sig till områden med goda boendemiljöer, särskilt i storstädernas närhet. I denna regionala omfördelning blev Halland en av de stora vinnarna. Sedan 1950 har folkmängden ökat med över 115 000 personer eller med 68 procent. Även om födelsetalen har varit relativt höga beror befolkningsökningen i första hand på inflyttning från andra län.

Under 2000-talet har Halland hittills haft den relativt största befolkningsökningen i Sverige.

Hallands starka befolkningsutveckling leder till att befolkningens utbildningsnivå och genomsnittliga inkomster ökar. Annorlunda uttryckt så har befolkningsutvecklingen under de senaste 50 åren inneburit att demografin har förändrats så att Halland idag har en relativt ung befolkning med hög utbildningsnivå och höga inkomster. Dagens Halland har således helt andra utvecklingsförutsättningar än vad regionen hade för 50 år sedan. Befolkningsökningen skapar också en kreativ känsla av förändring, tillväxt och framtidstro som lägger grunden till fortsatt positiv utveckling. Inflyttningen och inflödet av idéer bidrar till dynamik och nytänkande i alla samhällssektorer.

I en ny studie presenteras en del intressanta resultat rörande in- och utflyttningen till Halland. Bland annat visar det sig att barnfamiljer gärna flyttar till Halland och att fler akademiker flyttar till Halland än från Halland. Motiven att flytta till Halland skiljer sig också en del jämfört med att flytta från Halland. Arbete och studier är viktiga motiv för att flytta från Halland. Inflyttarna pekar däremot i betydligt större utsträckning på boende och miljö som motiv för sin flyttning. Det är också så att fler inflyttare än utflyttare tycker att boende och miljö har blivit bättre. Det är ytterst få som flyttar till Halland som anser att man kommit till en sämre miljö – det är betydligt vanligare bland dem som flyttat från Halland.

Ekonomi och arbetsmarknad

Efter en lång tid med positiv befolkningsutveckling har Halland också etablerat sig som en av de regioner som har bäst ekonomisk utveckling. Detta kan avläsas i ökad sysselsättning, höga och ökande lönesummor, höga inkomster samt bra omsättningsutveckling i företagen. Hallands goda ekonomiska utveckling leder även till att välfärden utvecklas. Det finns idag en god offentlig service, vilket bland annat beror på att de halländska kommunerna och lands-tinget länge har klarat sig från ekonomiska kriser.

Näringslivet

Näringslivet i Halland är varierat och kännetecknas av många små företag. Småföretagsstrukturen har flera positiva effekter, som ett högt nyföretagande, god lönsamhet och mindre känslighet för struktur- och konjunkturförändringar. Halland har ett ökande antal besökare och många nya företag inom upplevelsenäringsen. Besöksnäringen och turismen är viktig för såväl regionens identitet som dess näringsliv.

Jämför med Halland

Under hösten 2006 presenterade Region Halland en analys som handlar om att jämföra utvecklingen i Halland under senare år med utvecklingen inom andra regioner i Sverige och i Europa. Sammanfattningsvis visar denna rapport att Halland utvecklas mycket väl jämfört med andra nuvarande regioner (län) i Sverige. Halland toppar bland annat när det gäller medellivslängd, befolkningsutveckling, BRP-utveckling och lönesummans utveckling.

Likaså utvecklas Halland mycket väl jämfört med de regioner som konsultfirman EuroFuture redovisat i ett förslag till Ansvarskommittén. Hade de nio regionerna funnits idag så hade ändå nuvarande Halland överträffat samtliga 9 storregioner när det gäller befolknings-, sysselsättnings- och BRP-utveckling.

Halland utvecklas också väl jämfört med andra regioner i EU. Jämförs utvecklingen av BRP inom EU15-länderna är Halland det län som har bäst utveckling i Sverige, vilket innebär att vi ligger strax under genomsnittet för EU-15, medan övriga svenska län ligger tämligen kraftigt under.

Det finns även flera regioner som liknar Halland i EU och som det går bra för i relation till andra regioner i respektive nation. Frågan är om inte faktorer som närhet till kust och goda kommunikationer m.m. är viktigare för den regionala tillväxten än befolkningsstorlek. Befolkningsdensitet snarare än befolkningsstorlek är en relevant förklaringsfaktor när regioners utveckling ska studeras.

Rapporten pekar på att det inte kan beläggas att befolkningsmässigt större regioner har en bättre ekonomisk utveckling än små i EU. Det finns stora regioner som det går bra för och det finns stora regioner som det går dåligt för. Men det finns också små regioner som det går väldigt bra för och små regioner som går dåligt. Slutsatsen som dras är att en regions befolkningsstorlek inte har något större förklaringsvärde avseende dess ekonomiska tillväxt.

Fel! Okänt namn

Hallands kapacitet inom olika regionala politikområden

På uppdrag av styrelsen i Region Halland gjordes hösten 2005 en särskild analys som visar att Halland inom många områden utgör en lämplig administrativ geografi för att åstadkomma goda resultat. I Halland finns det en god förmåga att anpassa sig till de förutsättningar som omvärldsförändringar ger, och det finns goda förutsättningar att skapa folklig legitimitet för den verksamhet som bedrivs på regional nivå.

Vid den genomgång som gjordes om huruvida Halland utgör en lämplig geografi för att ansvara för den regionala utvecklingen kunde man inom ett stort antal områden konstatera att Halland utgör ett lämpligt område. Inom ett par områden visar det sig att regiontillhörigheten är av mindre betydelse. Analysen kunde inte visa på något enskilt politikområde där fördelarna med en annan regional indelning skulle vara uppenbara.

Inom påfallande många områden är det närheten mellan de olika aktörerna och möjligheten att anpassa åtgärderna utifrån den höga kunskap som finns om de lokala förhållandena, som lyfts fram som de fördelar som den nuvarande geografien som Halland utgör.

Kopplingen mellan de väldigt lokala – i det enskilda företaget och på den egna orten – och den kunskap som finns hos dem som ska fatta beslut om de regionala strategierna är mycket god i Halland. Ofta kallas detta för ”Hallandsandan” och bygger på en trygghet i att alla känner till aktuella förhållanden och att man i samförstånd arbetar för att hitta konstruktiva lösningar.

Halland har bra kommunikationer

Vi lever i en tid som präglas av internationalisering och globalisering. Detta leder till en ökad rörlighet bland individer och hos kapital, företag, varor och tjänster. Därför är Hallands utmärkta geografiska läge viktigt för regionens utveckling. Kanske är läget en av de viktigaste strategiska tillgångarna som Halland har.

Genom bra kommunikationer har Halland en tillgänglighet som är unik för Sverige. Halland har som del av det tätbefolkade sydvästra Sverige stora möjligheter att skapa trafiksystem med mycket hög kvalitet. Med bra vägar, järnvägar, hamnar, modern flygplats och bra kollektivtrafik skapas goda möjligheter för utbytet mellan de halländska kommunerna och med omvärlden. Bor man i Halland har man tillgång till ett stort utbud av arbetsplatser, kultur och service. För företagen innebär det geografiska läget att man har närhet till stora marknader och större möjligheter att rekrytera arbetskraft.

Halland har en låg skattenivå

De sammanlagda kommunala skatterna (landstingsskatten + skatt till primärkommunen) är genomsnittligt sett lägst i Hallands län, jämfört med alla andra län i Sverige. Anledningen till detta är bland annat att landstingsskatten i Halland är näst lägst i Sverige, samt att majoriteten av de halländska kommunerna har en lägre skattesats än rikets genomsnitt.

Den låga skattenivån innebär t ex att om den halländska landstingsskatten idag skulle höjas till samma nivå som i Västra Götaland, så skulle ytterligare 314 miljoner kronor tas ut av medborgarna för att tillföras landstingskassan. Detta innebär inte med säkerhet att sjukvården blir bättre utan bör främst tolkas som ett resultat av Landstinget Hallands arbete med god hushållning har gett både låga kostnader och god sjukvård. Det är tveklöst så att medborgarna i Halland knappast är intresserade av att betala en högre skatt för en oförändrad servicenivå.

Hälso- och sjukvården i Halland

Landstinget Halland har en god ekonomi. Detta trots att Landstinget Halland finansierar invånarnas hälso- och sjukvård genom ett skatteuttag som är näst lägst i landet. Trots det låga skatteuttaget erbjuds hallänningarna en sjukvård som är av lika hög kvalitet som landet i övrigt. I den jämförelse mellan landstingen som Socialstyrelsen och Sveriges Kommuner och Landsting under våren 2006 presenterade, placerade sig Landstinget Halland väldigt bra i så gott som samtliga jämförelser. Hade rapporten gjort en sammantagen bedömning där man rankat landstingen utifrån rapportens resultat, hade Landstinget Halland sannolikt placerat sig främst.

Halland är Sveriges sjunde största landstingsområde sett till antalet invånare. En ständig befolkningstillväxt har gett bra förutsättningar för utveckling av vården. Det betyder att vi har en sjukvård av hög kvalitet och som upplevs ”nära”.

Mätningar visar att hallänningarna är de som är mest nöjda med den vård som erbjuds. Vid en undersökning vid länets båda akutsjukhus nyligen framgick att en stor andel av patienterna var mycket nöjda med den vård de hade fått. Hela 96 procent var nöjda med det bemötande de fått på sjukhusen. Patienterna var också nöjda med information/kommunikation (88 procent) och delaktighet (84 procent).

I Vårdbarometern kan vården inom den halländska primärvården jämföras med motsvarande vård i övriga riket. Där ligger svaren från de tillfrågade hallänningarna över lag högt i jämförelserna. Till exempel hävdar 79 procent av hallänningarna att de har tillgång till den vård de behöver, vilket kan jämföras med 73 procent för riket. (Region Skåne: 72 procent, Västra Götalandsregionen: 69 procent).

Fel! Okänt namn på

Ur ett regionalt utvecklingsperspektiv är vårdens kvalitet och tillgänglighet viktigt när människor ska bestämma sig för var man ska bo eller var en företagsetablering ska ske. Ett framgångsrecept i Halland är dessutom det medvetna arbete som bedrivits för att länsgränserna inte ska utgöra hinder för var sjukvård erbjuds och nyttjas. Landstinget Halland erbjuder vård och betalar för den del av invånarnas sjukvård som konsumeras i andra län. Dessutom sker viss försäljning av vård till invånare i andra län, inte minst under sommarhalvåret. Invånarna i Halland får högspecialiserad vård antingen i Skåne eller i Västra Götaland. Samarbetet över gränserna är goda och det har inte hittills uppfattats som en nackdel att i hälso- och sjukvårdshänseende tillhöra två sjukvårdsregioner.

Hälso- och sjukvården har stor betydelse för tillväxten. Det faktum att näringslivet stöps om från sedvanlig industriproduktion till tjänste- och servicemarknad öppnar nya möjligheter. Forskning och utveckling knutet till universitetssjukhusen utgör självfallet en viktig kraft i denna utveckling. Detta förhållande står dock på intet sätt i motsatsförhållande till att Hallands län utgör en egen administrativ enhet för finansiering och drift av hälso- och sjukvården. Halland stöder forskning och utveckling vid de aktuella region-sjukhusen genom de samverkansavtal som finns. Även vid våra egna läns-sjukhus – och inom vår primärvård – finns det FoU-verksamhet som i samverkan med näringslivet utgör en viktig motor för tillväxten inom näringsgrenen hälso- och sjukvård.

Halland har en god tradition av samarbete

I Halland finns det en lång tradition av samarbete inom och över länsgränsen.

Existensen av länsgränser betyder inte i sig ett hinder för samarbete mellan kommuner, myndigheter, regioner och organisationer. I Halland finns en god tradition inom många olika områden av samarbete över länsgränsen.

Alla Hallandskommuner har etablerade samarbeten med kommuner eller kommunalförbund på andra sidan länsgränsen. Organisationen Region Halland bejakar och uppmuntrar alla samarbeten som sker utifrån funktionella behov. Landstinget Halland har, som redan påpekats, goda erfarenheter av de mångåriga samarbetena inom de två sjukvårdsregioner som Halland tillhör. Att nyttja Hallands geografiska läge har skett på ett bra sätt genom att Halland har öppnat sig mot omvärlden och kontinuerligt och kraftfullt bejakat samarbete och influenser från andra.

Halland har sedan länge en väl fungerande kommunal samverkan. Detta manifesteras bland annat i en bred uppslutning i olika programarbeten. Samarbetet i Halland sker mellan relativt sett ovanligt likvärdiga parter och med ett hanterbart antal kommuner. Halland kommer inte heller i framtiden att behöva utveckla delregioner (såsom sker i de nya stora regionerna) för arbetet med t ex regionala utvecklingsstrategier, tillväxtprogram och gymnasiesamverkan.

I Halland finns det en stor mängd väl fungerande nätverk. Halland har inte heller några inomregionala obalanser; länet präglas i ovanligt hög grad av en balans mellan stad och landsbygd.

I Halland finns det en tradition av underifrånperspektiv, och viktiga beslut bygger på kunskap om lokala förhållanden och förutsättningar. Ibland får viktiga överväganden också få ta den tid som krävs för att bygga strategiska samstämmigheter till gagn för fortsatt verkställighet och utveckling.

Identitet

Generellt sett kan territoriella demokratiska indelningar hänföras till flera olika kriterier. En av de viktigare handlar om att invånarna i en enhet delar en *identitet*. I grund och botten handlar det om behovet av en känsla av tillhörighet och upplevelse av sammanhang, ett behov som ökar när tillvaron runt omkring förändras i snabb takt. Identiteten tar i regel tid att förändra även om det går för den som vill skriva om historien. De flesta svenskar känner större samhörighet med sitt landskap än med sitt län, trots att länsindelningen varit mer eller mindre intakt sedan 1600-talet.

Denna aspekt har ju också påtalats i den aktuella regiondebatten, där främst företrädare från Skåne ofta poängterar att den skånska regionbildningen bygger på en naturlig gränsdragning med ett starkt inslag av folklig identifikation. Också i Halland får den regionala identiteten anses vara stark även om det skiljer sig mycket mellan olika delar av Halland och mellan olika grupper av hallänningar. Att en överväldigande majoritet av invånarna i Halland anser att Halland ska finnas kvar som landstingsområde, region och län vittnar om hallänningarnas relativt starka identitet med sitt Halland.

Enigheten är massiv

Enigheten om att behålla Halland är massiv bland partier, invånare och organisationer.

Hallänningen

På uppdrag av Region Halland genomförde Temo under oktober 2005 en intervjuundersökning för att ta reda på vad hallänningarna anser om att Halland eventuellt upphör som län/region. Drygt tusen intervjuer genomfördes. Frågan som ställdes var följande:

Det pågår just nu en diskussion om att ersätta dagens län/regioner med ett färre antal storregioner. Ett förslag som presenterats går ut på att Hallands län upphör och att länets kommuner ska ingå i tre olika regioner.

Fel! Okänt namn på

Enligt förslaget ska Kungsbacka, Varberg och Falkenberg tillhöra Västra Götalands län, Halmstad och Laholm tillhöra Skåne län och Hylte kommun ska tillhöra en ny småländsk region. Jag vill veta vad du tycker om detta förslag?

Anser du att...

Hallands län bör finnas kvar som det är idag.

Hallands län bör upphöra och kommunerna föras till tre regioner.

Vet ej.

Ej svar.

Bland resultaten märks bland andra följande:

Av samtliga svarade hela 84 procent att Hallands län bör finnas kvar som det är idag! Endast 10 procent ansåg att länet borde delas upp. Bara 6 procent visste inte eller gav inget svar. Andelen bland kvinnorna som vill behålla Hallands län var 88 procent, vilket är något högre än bland männen (81 procent).

Jämför vi kommunerna så fanns det största stödet i Falkenberg (88 procent) och det lägsta i Hylte (78 procent). Andelarna i övriga kommuner var 87 procent (Varberg), 85 procent (Halmstad), 82 procent (Kungsbacka) samt 79 procent (Laholm).

Avslutningsvis konstaterades också att andelen som vill behålla Halland som län ökar med stigande ålder. Bland dem över 60 år ville 91 procent behålla länet, jämfört med 74 procent i åldersgruppen under 30 år.

Organisationer

I en utpräglad småföretagarregion är samarbetet med näringslivsorganisationer viktigt. Företagarna i Halland har i anslutning till regiondebatten uttalat sitt stöd för ett bibehållt Halland. Man pekar på närheten, det goda samarbetet och de effektiva beslutsvägarna som argument för ett bibehållt Halland.

Även TCO-rådet Halland har i ett debattinlägg (med rubriken Låt oss behålla Hallandsandan) pekat på att det i Halland pågår en mängd aktiviteter för att främja tillväxt och sysselsättning. TCO menar att flera framgångsfaktorer kan räknas upp genom samverkan och den goda "Hallandsandan": "Dessa vill vi i TCO värna om och slå vakt om. Vi kommer därför att gemensamt verka för att Halland hålls helt och förblir den region som i dag fungerar utmärkt." (Hallandsposten 051208)

De politiska partierna

Samtliga riksdagspartier i Halland vill bevara, stärka och fortsätta utveckla ett helt Halland. En konkret yttring för denna samstämmighet är att en enig styrelse

Fel! Okänt namn på

för Region Halland vid sitt sammanträde den 27 oktober 2005 ställde sig bakom dokumentet ”Hallandsärendet”. Regionstyrelsens beslut var följande:

att regionstyrelsen som sin mening uttalar att nuvarande Halland som geografisk administrativ indelning för såväl län, region och landsting ska finnas kvar,

att ge presidiet i uppdrag att delge Regeringen, Ansvarskommittén och styrelsen för Sveriges Kommuner och Landsting, regionstyrelsens uppfattning.

Behåll Halland

Idag ser vi en förskjutning kring regionernas relation till den nationella nivån vad gäller uppgifter och utförande. Förr hade nationalstaten ensam suveränitet vad gäller politik och handelskontakter med omvärlden mot att nationen garanterade regionerna skydd mot omvärlden och såg till att ge olika regioner likvärdiga villkor. Idag tar regioner i stor utsträckning eget ansvar för kontakter med omvärlden. En sådan utveckling talar för behovet av starkare och mer sammanhållna regioner, vilket inte nödvändigtvis behöver betyda större regioner.

Det som är viktigt är att den regionala nivån klarar sina uppgifter och förstår de förhållanden som det näringsliv man har till uppgift att främja befinner sig i. Eftersom Halland är ett mycket sammanhållet territorium finns det goda möjligheter att den regionala nivån i Halland har den kunskap som krävs för att de insatser man gör ska vara verkningsfulla gentemot det halländska näringslivet – och samhället i övrigt.

Halland fungerar bra, ja mycket bra! Det finns naturligtvis fortfarande mycket som kan utvecklas vidare och aspekter som måste uppmärksammas i det fortsatta regionala utvecklingsarbetet. Den massiva enigheten i Halland om att behålla Halland som län, region och landstingsområde är dock ett uttryck för medborgarnas och organisationernas fortsatt höga tillit till den halländska modellen. Hallandsandan är ett levande begrepp som allmänt uppfattas vara till gagn för fortsatt positiv utveckling och tillväxt.

Det finns anledning att i sammanhanget påminna om värnandet om de demokratiska värdena. Statens fortsatta utvecklingsarbete bör naturligtvis även fortsättningsvis utgå från en strävan att åstadkomma en likvärdig samhälls-service i en samhällsorganisation med hög demokratisk legitimitet och närhet till medborgarna.

Avslutningsvis kan det i sammanhanget vara värt att poängtera att likvärdighet i resultat inte på något sätt kräver en likformighet i organisation. Likvärdig service kan naturligtvis uppnås genom skilda politiska och administrativa lösningar. Den svenska utvecklingen under senare decennier talar ju också för att asymmetriska lösningar kan vara väl så tillämpliga, utifrån de skilda lokala och regionala förutsättningar som finns. Om man bejakar regionernas olika förutsättningar, borde det ligga nära till hands att också fundera över om ”likstorhet” är ett viktigt värde i sammanhanget eller om regionerna inte kan få vara olika stora.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 29 oktober 2006

Anne Marie Brodén (m)

Jan Andersson (c)

Jan Ertsborn (fp)

Lars Gustafsson (kd)